

■ Budżet kultury w Niemczech na 2017 r.

Maria Wagińska-Marzec

W debatach nad uchwaleniem budżetu na 2017 r. Monika Grütters, pełnomocnik rządu federalnego ds. kultury i mediów (*Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien - BKM*), wynegocjowała znaczące zwiększenie środków na instytucje i projekty kulturalne federacji o około 74 mln euro. Projekt rządowy budżetu na rok 2017, uchwalony przez gabinet 6 lipca 2016 r., przewidywał prawie 1,35 mld euro na budżet kultury; był to wzrost o około 5,8% w stosunku do roku minionego. Komentując ten fakt, M. Grütters zauważyła, iż na zwiększeniu budżetu na kulturę skorzystają nie tylko wspierane przez jej urząd instytucje kultury, ale też artyści w całym kraju. Można będzie bowiem w przyszłym roku kontynuować m.in. wspieranie produkcji filmowej w Niemczech dodatkowo kwotą 15 mln euro. Uznała to za ważny sygnał dla branży filmowej. Innym istotnym beneficjentem zwiększonego budżetu na kulturę będzie też „najbardziej znaczący projekt kulturalny” w Republice Federalnej, jakim jest budowa *Humboldt-Forum*, która wkracza obecnie w ważną fazę tworzenia struktur. W 2017 r. będzie na ten cel do dyspozycji 14,3 mln euro.

Ostatecznie Komisja budżetowa *Bundestagu* przyznała na posiedzeniu w dniu 10 listopada 2016 r. dodatkowo 280 mln euro na budżet dla kultury w 2017 r. Oznacza to, że całkowity budżet kultury i mediów wzrósł tym samym w przyszłym roku do 1,63 mld euro. Jest to prawie o 17% więcej niż w roku bieżącym. Od momentu objęcia przez Monikę Grütters stanowiska w 2013 r. budżet na kulturę wzrósł o ponad 350 mln euro; odpowiada to wzrostowi środków w okresie jej kadencji o około 27,5%.

Oceniając decyzję *Bundestagu* dotyczącą zwiększenia budżetu dla kierowanego przez nią urzędu, M. Grütters stwierdziła, iż jest to wyraźna oznaka uznania dla wartości kultury

Redakcja:

Radosław Grodzki
Jacek Kubera
(redaktor naczelny)
Piotr Kubiak
Krzysztof Malinowski

Korekta:

Hanna Różanek

Nr 286/2016
23.12.16

ISSN 2450-5080

Biuletyny dostępne
także dzięki:
NEWSLETTER IZ
FACEBOOK
SCRIBD
LINKEDIN
TWITTER

w Niemczech. Według niej kultura i sztuka jako „budowniczy pomostów są obecnie pożądane bardziej niż kiedykolwiek indziej” (*Presse- und Informationsamt der Bundesregierung*, Pressemitteilung nr 407, 11.11.2017). Kultura kształtuje bowiem wartości i tożsamość, „wspiera więź społeczną” i przyczynia się do „samou pewnienia”. Dzięki dodatkowym środkom wzrosnie wydatnie szansa na rozwój kultury w całym Niemczech. W tym samym tonie skomentował ten fakt poseł Rüdiger Kruse (*CDU*), dowodząc, że koalicja pokazała tym samym wydatnie, jak wysoko ceni sobie sprawy kultury w Niemczech. Według niego pozwoli to nie tylko na „zachowanie skarbów kultury”, ale jest to przede wszystkim „odczuwalna inwestycja dla przyszłości kraju” (*BR Klassik*, 11.11.2016).

Monika Grütters przy okazji uchwalenia budżetu federalnego na 2017 r. na forum *Bundestagu* stwierdziła, iż: „Wspieranie kultury przez państwo i opowiadanie się za wolnymi i niezależnymi mediami należą do fundamentów naszej samoświadomości. To, że w minionych latach stale podnosiliśmy budżet na kulturę, jest wyrazem uznania dla środowisk twórczych jako nośnych filarów naszej demokracji” (*Presse- und Informationsamt der Bundesregierung*, Pressemitteilung 417, 23.11.2016). Grütters zwróciła też uwagę, że od objęcia urzędu kanclerskiego przez Angelę Merkel w 2005 r. budżet kultury podniesiono o 55%, a więc o ponad połowę, co jest wymownym dowodem na to, że świadomość ogólnospołeczna jest uwrażliwiona na wartość kultury jako sposobu współżycia między ludźmi. „Dla dobrej przyszłości potrzebujemy, mówiła, nie tylko trzeźwej racjonalnej polityki, ale też nadającej właściwy kierunek, strukturyzującej dyskurs siły mediów oraz twórczej siły kultury i sztuki” (*ibidem*).

Warto wskazać kilka przykładowych projektów, programów bądź instytucji, które skorzystają na wzroście budżetu na przedsięwzięcia w sferze kultury w 2017 r.:

- według opinii minister Grütters, dzięki dodatkowym środkom można by zainicjować wybudowanie muzeum sztuki XX wieku w Berlinie;
- dodatkowym wsparciem objęty zostanie jeden z „największych projektów kulturalnych” Niemiec w ostatnim czasie, czyli powstające w Berlinie *Humboldt-Forum*;
- w ramach finansowanej przez federację w dużej mierze *Stiftung Deutsches Zentrum Kulturgutverluste* - fundacji, która od początku 2015 r. wspiera w Niemczech badania dotyczące proveniencji dzieł sztuki, zwłaszcza sztuki zrabowanej przez nazistów (*NS-Raubkunst*), można będzie przeznaczyć na ten cel dodatkowe środki;
- możliwe będzie wsparcie dla aktywności i inwestycji w ramach obchodów jubileuszu *Bauhausu* w wysokości ponad 70 mln euro oraz w zakresie ochrony zabytków w wysokości ponad 76 mln euro;
- na ochronę zabytków na terenie całego Niemiec przewiduje się ponad 70 mln euro; oprócz tego 5 mln euro przeznaczone zostanie na program odnowy i modernizacji znaczących z punktu widzenia narodowego instrumentów organowych (m.in. w Görlitz, Leer, Stralsundzie, Kolonii, Lipsku);
- zwiększone zostaną środki dla *Deutsche Welle* do 7 mln euro; poza tym *DW* będzie miała do dyspozycji na inwestycje m.in. w zakresie digitalizacji, mediów społecznościowych oraz *IT-Sicherheit* do około 10,7 mln euro;

- na przygotowania do obchodów Roku Beethovena w 2020 r. z okazji 250. rocznicy urodzin kompozytora będzie do dyspozycji łącznie prawie 27 mln euro, z tego w 2017 r. do 4 mln euro. Środki te mają być przeznaczone na przedsięwzięcia jubileuszowe realizowane w Bonn i okolicy (przy odpowiednim współudziale finansowym władz krajowych i gminnych), a także na instytucje wspierane ze środków federacji oraz inne podmioty na obszarze całych Niemiec, które będą uczestniczyły i realizowały przedsięwzięcia w ramach obchodów jubileuszowych;
- federacja udzieli wsparcia nie tylko inicjatywom w sferze muzyki klasycznej, ale też rozrywkowej; np. *Initiative Musik* otrzyma w 2017 r. do 1,5 mln euro dodatkowo na wspieranie muzyków rockowych, popowych i jazzowych oraz ich zaplecza instrumentalnego.
- *Zeitgeschichtliches Forum Leipzig*, centrum wystawienniczemu Domu Historii Republiki Federalnej Niemiec (*Haus der Geschichte*), ma przyspaść w udziale w 2017 r. około 1,5 mln euro; oprócz tego Centrum będzie miało do dyspozycji na wydatki z tytułu zobowiązań kwotę około 2,5 mln euro. Środki te mają być przeznaczone na odnowienie stałej wystawy, aby wesprzeć pracę edukacyjną tej instytucji;
- po raz pierwszy w 2017 r. mają być też przeznaczone środki na zabezpieczenie piśmiennych dóbr kulturowych (*schriftliches Kulturgut*) w wysokości do 1 mln euro. Wiele rękopisów, archiwaliów i książek w niemieckich archiwach i bibliotekach jest bowiem w coraz gorszym stanie i wymaga pilnych prac renowacyjnych, aby całkowicie nie uległy zniszczeniu;
- na zwiększeniu budżetu na kulturę skorzysta ponadto branża filmowa; niemiecka spuścizna filmowa wymaga znacznego wsparcia na pokrycie kosztów utrzymania i digitalizacji, toteż dotacja finansowa na ten cel zostanie podniesiona z 1 mln na 2 mln euro. W przypadku obu programów jest wymagane, aby dotowane projekty były współfinansowane każdorazowo przez dany kraj federacji;
- w 2017 r. ma być kontynuowana nagroda dla najlepszych programów teatralnych (*Theaterprogrammpreis*). W budżecie z 2015 r. przeznaczono na ten cel po raz pierwszy kwotę 1 mln euro. Tegoroczna wizytacja minister Grütters scen teatralnych w nowych landach skłoniła ją do tego, by w przyszłym roku poświęcić więcej uwagi małym i średnim teatrom na tym obszarze; dlatego zamierza wyasygnować ponownie środki na nagrody w tym zakresie;
- dodatkowe środki w wysokości 550 tys. euro federacja chce też przeznaczyć na wspierane przez nią miejsca pamięci ofiar obozów koncentracyjnych w: Bergen-Belsen, Buchenwaldzie, Dachau, Flossenbürgu, Mittelbau-Dora, Neuengamme, Ravensbrück i Sachsenhausen. Ze względu na znaczący wzrost liczby grup je odwiedzających, tak z kraju jak i z zagranicy, a zwłaszcza wycieczki szkolne, środki te mają być przeznaczone na dotacje w zakresie pracy pedagogicznej tych ośrodków (przy współfinansowaniu ze strony krajów federacji, na obszarach których miejsca te się znajdują);
- statym wsparciem *BKM* objęta zostanie też *Barenboim-Said-Akademie* w Berlinie;
- na renowację synagogi w Augsburgu (*Augsburger Synagoge*) będzie do dyspozycji w 2017 r. i w latach następnych aż do 6 mln euro; na synagogę w Lubece zamierza się przeznaczyć w przyszłym roku 2,5 mln euro.

Wnioski

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż obserwuje się w Niemczech stały wzrost środków przeznaczanych co roku na budżet kultury. Pozwala to na realizowanie zadań objętych nie tylko stałą opieką państwa w dziedzinie kultury, ale też wielu nowych przedsięwzięć, projektów i inicjatyw kulturalnych podejmowanych przez różne instytucje i podmioty.

Widać wyraźnie, iż poszerza się znacząco zakres obszarów objętych wsparciem federacji w sferze kultury (zarówno w jej wymiarze instytucjonalnym, jak też programowym, np. badania dotyczące proveniencji dzieł sztuki). Należy także zauważyć przygotowania obchodów jubileuszowych (np. z okazji 500-lecia Reformacji, jubileusz *Bauhausu* czy też Roku Beethovenowskiego w 2020 r.). Wiele uwagi poświęca się ochronie zabytków i miejsc pamięci (np. ofiar obozów koncentracyjnych).

Dla zaktywizowania środowisk twórczych i animatorów życia kulturalnego sporą część funduszy przeznacza się na nagrody dla wyróżniających się projektów i inicjatyw kulturalnych w różnych dziedzinach (np. edukacji kulturalnej, integracji kulturowej, pracy pedagogiczno-oświatowej, programów teatralnych *etc.*).

Tezy zawarte w tekście wyrażają jedynie opinie autora.

Maria Wagińska-Marzec - germanista, adiunkt, pracownik Instytutu Zachodniego w Poznaniu, zainteresowania badawcze: kultura w zjednoczonych Niemczech, polsko-niemieckie stosunki kulturalne.